

Dato: 13.11.2020

Vår ref: 20/04195-4

Deres ref:

Høringssvar om kirkevalg - overordnede problemstillinger

Følgende høringssvar ble vedtatt av Agder og Telemark bispedømmeråd på bispedømmerådsmøte 3.11 2020 sak 82/20.

Vedlagt følger saksprotokollen som synliggjør mindretallets syn under de aktuelle punktene.

1. Modell for listevalg ved valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet

-Hvilken modell ønsker du/dere?

Modell A

-Har du/dere merknader til spørsmålet om modellvalg?

Denne modellen innebærer at det oppnevnes en nominasjonskomité der prosessen starter i menighetene. Denne nominasjonskomitéen setter opp en valgliste (nominasjonskomitéens liste). Samtidig åpnes det for at nomineringsgrupper kan levere inn kandidatlistene med samme frist.

Problemet med modellen er asymmetrien mellom nominasjonskomitéens liste og de andre listene til nomineringsgruppene. Førstnevnte liste er primært en personliste uten en gjennomgående profil, mens nomineringslistene primært er partilister med felles program. Agder og Telemark bispedømmeråd ønsker å videreføre dagens modell med forbedringer – modell A - til neste valg. Selv om denne modellen ikke er ideell, er den å foretrekke fordi den vil være kjent blant velgerne. Siden valgordningen i 2027 igjen kan bli endret, er vurderingen at det er bedre å vente til da med å gjøre endringer i selve valgordningen med listevalg. Det har vært endringer i valgordningen hver gang siden 2009. Det er nå fornuftig å vente med endringer til kirkens organisering er klarlagt.

Modell B (kun nomineringsgrupper i utgangspunktet, og bare nominasjonskomité dersom ingen grupper stiller liste) kan fungere bra for velgerne dersom flere nomineringsgrupper melder seg. Menighetsrådenes rolle i valget kan derimot bli svekket. Dersom kun én nomineringsgruppe stiller liste vil det kunne bli et ettpartivalg der mange av velgerne ikke kan identifisere seg med denne nomineringsgruppens program. «Partivalg» vil av noen kunne bli vurdert å føre til uønsket polarisering, en situasjon man fra et annet ståsted gjerne vil bli oppfattet som økt demokratisk mangfold. Fordelen med modell B er på den annen side at listene vil fremstå som symmetriske og at reglene for stemmegiving vil bli like for alle listene.

En mulig modell C kunne vært å gå tilbake til indirekte valg av bispedømmeråd og kirkemøtet gjennom menighetsrådene. Slik dagens regler for kirkevalg er, er dette imidlertid ikke en aktuell problemstilling nå.

-Har du/dere merknader til forslaget om forenklet ordning for valg av nominasjonskomité?

Dette er en løsning som kan bli aktuell dersom modell B blir vedtatt, og ingen nomineringsgrupper melder seg. Vi støtter i utgangspunktet fremgangsmåten med digitalt valg av nominasjonskomité der hvert menighetsråd kan foreslå én kandidat og har én stemme. Vi er midlertid noe usikre på hvor håndterlig dette blir dersom de fleste menigheter foreslår en kandidat (110 menigheter i Agder og Telemark). Man kan vel forvente at den enkelte menighet stemmer på sin kandidat. Den gamle ordningen med prosti-vise samlinger der ett medlem og ett varamedlem fra hvert prosti ble valgt til nominasjonskomiteen, var slik sett bedre. Denne ordningen vil ikke sikre balansert kjønnsrepresentasjon i nominasjonskomiteen. Dersom det kommer inn mange forslag på kandidater fra menighetene, kan man imidlertid forvente at det vil være mulig å sette sammen en komité med minst 40 prosent fra hvert kjønn.

2. Mulighet for å supplere lister og kandidater ved valg til menighetsråd

Hvilket alternativ ønsker du/dere?

Vi støtter alternativ 2 – Åpne for supplerende lister uansett hvor mange kandidater det er på nominasjonskomiteens liste i menighetsrådsvalget.

-Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

Siden det ved menighetsrådsvalget i 2019 ble etablert alternative lister i kun to menigheter her i landet, er forholdstallsvalg i menighetene en lite brukt ordning. Da er det mer treffende at de som ønsker alternative kandidater, kan foreslå dem gjennom supplerende nominasjon på nominasjonskomiteens liste i et flertallsvalg. Det kan imidlertid være uheldig at de supplerte kandidatene blir stående nederst på stemmeseddelen. Det er derfor viktig at det fremgår av stemmeseddelen at disse kandidatene ikke er lavest prioritert, men kun er supplert.

3. Kommunikasjon om lister og kandidater

Hvilket alternativ ønsker du/dere?

Alternativ 2.

- Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

Alternativ 2 ivaretar velgernes behov for å få vite noe om kandidatenes ståsted i det kirkepolitiske landskapet. Bispedømmekontorene kunne ved valget i 2019 kun presentere leksikalske opplysninger om kandidatene (CV), uten at kandidatens meninger kom frem. Dersom velgere skulle få vite mer om kandidatenes ståsted, måtte vedkommende søke seg/klikke seg videre til de ulike listenes egenpresentasjoner.

I samme presentasjon for hver av de ulike listene bør det linkes til listenes respektive nettsted, slik at velgerne enkelt kan finne den informasjonen de ønsker om de ulike listene. Når det gjelder spørsmålet til kandidatene støtter vi et likelydende spørsmål til alle kandidater i bispedømmets presentasjon. Velgerne vil gis et grunnlag for å foreta seg et valg.

I de tilfeller hvor nominasjonskomiteens liste stiller valg, vil denne måten å rigge kommunikasjonen av valget på – gi alle mulighet til å vise seg frem for velgerne. Forslaget sikrer likebehandling av listene – og kandidatene.

4. Tid og sted for valg

Kirke-loven § 4 fastsatte at «kirkelige valg holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre».

-Bør denne bestemmelsen videreføres?

Ja, dette bør fastsettes i kirkevalgreglene.

-Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

Ifølge ny lov og tros- og livssynssamfunn (2020) kan kirkelige valg holdes samtidig med offentlige valg og i umiddelbar nærhet av lokalene for det offentlige valget. Det er imidlertid overlatt til Den norske kirke ved Kirkemøtet å avgjøre dette.

Siden den fremtidige kirkelige organiseringen trolig ikke vil være på plass til kirkevalget i 2023, vil det ikke være klokt å ta dette inn i kirkeordningen som skal erstatte dagens kirkelov. Dersom det i fremtiden vil bli hel-digitale valg, kan samlokalisering og samtidighet mellom kirkevalg og politiske bli mindre aktuelt. En slik bestemmelse bør derfor kun skrives inn i kirkevalgreglene. Dermed er det mulig å endre bestemmelsen på en enklere måte i forhold til ny kirkelig organisering og eventuell innføring av digitale valg. En eventuell endring av tidspunkt for kirkevalg bør uansett vente til ny kirkelig organisering er landet, og eventuelt nye valgregler skal innføres i forbindelse med denne.

5. Personvalgregler

-Vi ønsker fortsatt sperregrense og stemmetillegg ved valg av menighetsråd.

Enig.

-Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

Det styrker demokratiet at velgerne har en viss innflytelse over hvilke kandidater som velges ved at de kan gi tilleggsstemmer (kumulere) til inntil tre kandidater. Ordningen med sperregrense er innført for å hindre at en liten gruppe «kupper» lista ved å bli enige om å gi tilleggsstemmer til de samme personene.

-Jeg/vi ønsker fortsatt sperregrense for Nominasjonskomiteens liste ved valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dette forslaget innebærer også å beholde dagens ordning med stemmetillegg på lister fra nomineringsgrupper.

Enig

Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

En sperregrense satt til fem prosent viste seg ved valget i 2019 å være fornuftig i og med at et stort flertall av dem som ble valgt inn fra nominasjonskomiteens liste, kom over sperregrensa og dermed fikk personstemmer. Bakgrunnen for sperregrensa for denne lista henger sammen med intensjonen bak nominasjonskomiteens liste. Denne lista skal i utgangspunktet være bredt sammensatt, og ikke prioritere personer med et spesielt ståsted. En samordnet aksjon som oppfordrer til å stemme på visse personer, kan komme i konflikt med dette.

Stemmetillegg til inntil to kandidater for nomineringsgrupper (forhåndskumulering) gir gruppene mulighet til å gi toppkandidatene et ekstra votum på 25 prosent og slik medvirke til at de blir valgt. Uten en slik ordning kan det skje at andre som ikke er like motiverte for oppgaven, blir valgt. Siden nominasjonskomiteens liste skal være bredt sammensatt av folk med ulike ståsteder, er det ikke like naturlig at kandidater på denne listen får stemmetillegg.

6. Forhåndsstemming

Høringsspørsmål

-Hvilket alternativ ønsker du/dere?

Alternativ 2: Fastsette en minimumstid for åpningstid per sokn per uke.

-Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

Vi støtter at det fastsettes en minimumstid per uke, men mener det er i minste laget med to timer i uka. Det bør i alle fall fastsettes en åpningstid to ganger i uka, slik at velgerne har et alternativ når den ene dagen ikke passer. Perioden for forhåndsstemming må være den samme for hele landet, men det blir for rigid å fastsette konkrete tidspunkt for hele landet slik alternativ 3 gjør. Til det er bemanningssituasjonen og kirkevirkeligheten for forskjellig i

Norge. Videre bør det være åpning for at forhåndsstemming kan skje på et fellesråds kontor som er lett tilgjengelig for alle menighetene, f. eks. i noen av byene.

Med vennlig hilsen

Bjarte Leer-Helgesen
Kirkefagsjef, Agder og Telemark

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:

Click here to enter text., Click here to enter text.

Click here to enter text.

Click here to enter text.